

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.01.2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z 3.01.2018r. na podstawie art. 9 i 11 ustawy z 27.06.2003r. o rencie socjalnej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 9820 art. 180 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017r., poz. 1383) odmówił R. H. (1) prawa do renty socjalnej w okresie od 1.06.2006r. do 31.05.2017r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni pobierała rentę uczniowską od 1.02.1985r. na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, która to renta od 1.01.1999r. stała się z mocy prawa (art. 180 ustawy emerytalnej) rentą z tytułu niezdolności do pracy. ZUS argumentował, że w związku z tym, iż w dacie 1.03.2006r. wnioskodawczyni była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie było podstaw do dokonania zbiegu świadczeń, dodając, że renta socjalna została przyznana od 1.06.2017r. na wniosek ubezpieczonej z 6.06.2017r. i dopiero wtedy stanowiła podstawę dokonania z urzędu zbiegu wypłaty renty socjalnej z rentą rodzinną. W konkluzji ZUS stwierdził, że w okresie od 1.03.2006r. do 31.05.2017r. wnioskodawczyni nie była uprawniona do renty socjalnej, wobec czego brak podstaw prawnych do dokonania zbiegu świadczeń: renty socjalnej i renty rodzinnej /decyzja k. 21 tom II akt ZUS/.

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą R. H. (1) złożyła od niej odwołanie wnosząc o przyznanie renty socjalnej za okres od 1.06.2006r. do 31.05.2017r., tj. od czasu przyznania renty rodzinnej po zmarłej matce, argumentując, że w chwili przyznania jej renty rodzinnej nie miała wiedzy, że przysługuje jej też prawo do renty socjalnej, akcentując jednocześnie, że taką wiedzę mieli zarówno pracownicy organu rentowego, jak i pracownicy MOPS w Ł., którzy jednak nie poinformowali jej o możliwości złożenia stosownego wniosku o to świadczenie. Wnioskodawczyni podkreśliła, że nie ma wiedzy prawniczej. Podała, że do czasu przyznania renty rodzinnej pobierała rentę uczniowską z ZUS przyznaną w 1985r., wyjaśniając, że w szkole ponadpodstawowej zachorowała na schizofrenię. Argumentowała, że otrzymywała 153 zł tytułem zasiłku pielęgnacyjnego oraz alimenty z Funduszu Alimentacyjnego na córkę, dodając, że zła sytuacja majątkowa, zaostrzenie jej choroby i błędne decyzje spowodowały, że zaciągnęła zobowiązania w parabankach, ponieważ nie miała zdolności kredytowej. Konkludowała, że gdyby pracownicy ZUS i MOPS udzielili jej we właściwym czasie informacji o uprawnieniu do renty socjalnej, jej sytuacja materialna mogłaby się poprawić /odwołanie k. 2/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie /odpowiedź na odwołanie k. 24/.

Postanowieniem z 26.03.2018r. Sąd Okręgowy w Łodzi ustanowił dla wnioskodawczyni pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata /postanowienie k. 26/.

W piśmie procesowym z 26.06.2018r. pełnomocnik z urzędu wnioskodawczyni podtrzymał odwołanie w całości i wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, jednocześnie oświadczył, że nie zostały opłacone ani w części, ani w całości. W uzasadnieniu zanegował prawidłowość twierdzeń organu rentowego, że z mocy prawa renta uczniowska stała się rentą z tytułu niezdolności do pracy, dodając, że z porównania renty uczniowskiej i renty socjalnej wynika, że są one tożsame. Strona odwołująca stwierdziła, że niewątpliwie niezdolność do pracy u R. H. (1) powstała w wyniku schizofrenii w czasie pobierania nauki w szkole ponadpodstawowej, dodając, że obecnie wnioskodawczyni otrzymałaby rentę socjalną a nie rentę z tytułu niezdolności do pracy. Powołując się na ochronę praw nabytych pełnomocnik odwołującej wywodził, że wnioskodawczyni powinno przysługiwać takie samo prawo, jakie przysługiwałoby jej na gruncie nieobowiązującej już ustawy z 27.06.2003r. o rencie socjalnej, wywodząc, że organ rentowy dowolnie uznał, że będzie jej przysługiwać w miejsce renty uczniowskiej renta z tytułu niezdolności do pracy, mimo że skarżąca spełniała wszystkie wymogi do przyznania jej renty socjalnej. Dodatkowo pełnomocnik wnioskodawczyni zaznaczył, że Zakład nie wskazał podstawy prawnej, na podstawie której uznał, że przedmiotowa renta została przekształcona w rentę z tytułu niezdolności do pracy, akcentując, że powołany przez ZUS art. 180 ustawy emerytalnej, „statuuje jedynie prawo do ochrony praw nabytych w trakcie obowiązywania poprzednich ustaw, natomiast nie przewiduje przekształcenia jednej renty w drugą. Konkludując strona skarżąca stwierdziła, że skoro

renta socjalna jest odwzorowanie renty uczniowskiej przeto odwołująca powinna mieć przyznaną rentę socjalną także w 2006r. nie zaś arbitralnie przyznaną jej rentę z tytułu niezdolności do pracy, albowiem przesłanki do przyznania spornego świadczenia zostały spełnione przed 2006r. /pismo procesowe pełnomocnika wnioskodawczynie k. 37 -38/.

Na rozprawie w dniu 4.07.2018r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie – pełnomocnik z urzędu wnioskodawczynie poparł odwołanie i wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczynie z urzędu, jednocześnie oświadczając, że koszty nie zostały pokryte ani w części, ani w całości /k. 44/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

Odwołująca - R. H. (1) ur. (...) w trakcie nauki w szkole średniej przed ukończeniem 18 roku życia zachorowała na schizofrenię /niesporne, a nadto wniosek o rentę inwalidzką k. 1 załączonych akt ZUS tom I, zaświadczenie k. 3 załączonych akt ZUS tom I, zaświadczenia o stanie zdrowia k. 8-9 załączonych akt ZUS tom I, pismo inspektora ZUS i inspektora orzecznictwa inwalidzkiego k. 11 załączonych akt ZUS tom I/.

Wnioskodawczynie otrzymywała na mocy decyzji z dnia 20.05.1985r. od dnia 1.02.1985r. rentę uczniowską. /decyzja k. 12 załączonych akt ZUS tom I/.

Z uwagi na schorzenie psychiatryczne wnioskodawczynie nie wykonywała pracy zarobkowej /niesporne/.

Na skutek złożonego przez R. H. (1) w dniu 24.03.2006r. wniosku o rentę rodzinną po zmarłej matce, decyzją z dnia 18.04.2006r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. od 1.03.2006r. wstrzymał dalszą wypłatę renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy R. H. (1), gdyż od 1.03.2006r. zgodnie z decyzją z dnia 18.04.2006r. organ rentowy podjął wypłatę renty rodzinnej, jako świadczenia korzystniejszego /decyzja k. 147 załączonych akt ZUS tom I/.

W dniu 6.06.2017r. odwołująca złożyła wniosek o przyznanie renty socjalnej /wniosek k. 1 załączonych akt ZUS tom II/.

Decyzją z dnia 13.09.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawczynie rentę rodzinną na stałe od 1.06.2017r. /decyzja k. 14 załączonych akt ZUS tom II/.

Decyzją z tego samego dnia, tj. 13.09.2017r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku R. H. (1) z 6.06.2017r. na podstawie art. 4 ustawy z dnia 27.06.2003r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013r., poz. 982 ze zm.) przyznał wnioskodawczynie rentę socjalną od 1.06.2017r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek /decyzja k. 15 załączonych akt ZUS tom II/.

W dniu 3.01.2018r. odwołująca złożyła do organu rentowego wniosek o przyznanie jej renty socjalnej od dnia przyznania renty rodzinnej tj. od dnia 1.06.2006r. /wniosek k. 19 załączonych akt ZUS tom II/.

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu w/w wniosku odmówił R. H. (1) prawa do renty socjalnej w okresie od 1.06.2006r. do 31.05.2017r. /decyzja w aktach ZUS/.

Stan faktyczny był bezsporny pomiędzy stronami i wynikał z dokumentów zawartych w aktach rentowych i aktach sprawy. Kwestią sporną była natomiast kwalifikacja prawna ustalonych faktów i wykładnia przepisów zastosowanych przez organ rentowy jako podstawę zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Zaskarżona decyzja organu rentowego z 24.01.2018r. o odmowie prawa do renty socjalnej od 1.06.2006r. do 31.05.2017r. jest prawidłowa. Spór w niniejszej sprawie koncentruje się wokół zagadnienia, czy zachodzą podstawy

do przyznania wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej w w/w okresie. Jest to dla niej o tyle istotne, że mogłaby wówczas pobierać w zbiegu rentę rodzinną z rentą socjalną.

Ubezpieczona od 1.02.1985r. miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie art. 63 ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. z 1982r., Nr 40, poz. 267). Przepis ten stanowił, że uczniom szkół ponadpodstawowych, studentom szkół wyższych i uczestnikom studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej, którzy stali się inwalidami I lub II grupy w czasie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów przysługuje prawo do renty inwalidzkiej. Przypomnieć wypada, że było to świadczenie z ubezpieczenia społecznego pracowników, udzielane niepozostającym w stosunku zatrudnienia uczniom szkół ponadpodstawowych, niezależne od składki na ubezpieczenie, spełniające funkcję socjalną wobec podmiotów pozostających poza ubezpieczeniem. Celem tej regulacji była ochrona ludzi młodych, którzy przed podjęciem pracy, już w trakcie uczęszczania do szkoły i przysposabiania się dopiero do przyszłego zawodu, stali się całkowicie niezdolni do wykonywania w przyszłości zatrudnienia w normalnych warunkach, z utratą perspektyw samodzielnego utrzymania się w przyszłości. Powyższa ustawa została uchylona z dniem 31.12.1998r.

Zastąpiła ją ustawa o emeryturach i rentach z FUS z dnia 17.12.1998r. (Dz. U. z 2013r. poz.1440 – dalej ustawa emerytalna), na mocy której zgodnie z art. 180 ubezpieczonemu nadal przysługiwało wcześniej przyznane prawo do renty inwalidzkiej (uczniowskiej).

Wprawdzie na podstawie art. 195 pkt 5 ustawy emerytalnej z dniem 1.01.1999r. utraciła moc obowiązującą ustawa z 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, a wraz nią art. 63 tego aktu, jednak w myśl art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, osoby, którym w dniu wejścia w życie tej ustawy przysługiwały emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne na podstawie przepisów, o których mowa w art. 195, zachowują prawo do tych świadczeń w wysokości ustalonej przed dniem wejścia w życie ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2-5 i z uwzględnieniem ust. 6-9. Przepis ten potwierdził regułę zachowania prawa do świadczeń przyznanych na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów prawa, co jest zgodne z zasadą ochrony praw słusznie nabytych. Z regulacji zawartej w w/w przepisach przejściowych wynika wprost, że ubezpieczony, który nabył prawo do uczniowskiej renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 ust. 1, zachował to prawo.

Wcześniej w art. 10 ustawy z 28.06.1996r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. z 1996r., Nr 100 poz. 461) wprowadzono pojęcie całkowitej i częściowej niezdolności do pracy i wskazano w ust. 2, że ilekroć w przepisach jest mowa o inwalidach I grupy- należy przez to rozumieć całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, II grupy- należy przez to rozumieć całkowitą niezdolność do pracy.

W ustawie z 27.06.2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013r., poz. 982 i 1650) w art. 4 ust. 1 przewidziano, że renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: 1) przed ukończeniem 18. roku życia; 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia; 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Ustawa ta zawiera jednak także przesłanki negatywne przyznania takiej renty, które wymienione są w art. 7 i art. 8 oraz art. 9 ust. 2 ww. Ich spełnienie, nawet wówczas gdy zostają spełnione warunki określone treścią art. 2 i 4 ustawy, powoduje, że renta socjalna nie będzie przysługiwać.

Zgodnie zaś z art. 7 ust. 1 w/w ustawy, renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

W tym kontekście uzasadniona jest regulacja zawarta w art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, zgodnie z którym renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych,

renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Brak powyższego przepisu powodowałby sytuację, że osoba całkowicie niezdolna do pracy, u której naruszenie sprawności organizmu powstało przed 18 rokiem życia byłaby uprawniona do dwóch podobnych świadczeń.

W n/n sprawie bezsporne jest, że odwołująca uprawniona jest nieprzerwanie, począwszy od dnia 1.02.1985r., do renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Aktualnie po wejściu w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest to renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Jest to zatem okoliczność eliminująca odwołującą z ubiegania się o prawo do renty socjalnej. Niezależnie bowiem od jej stanu zdrowia, nie mogła ona uzyskać prawa do renty socjalnej z uwagi na treść art. 7 ww. ustawy. Jak bowiem ustalono - ubezpieczona spełnia warunki określone w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej tzn. jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego przed 18 rokiem życia. Kluczowe znaczenie dla przyznania prawa do tego świadczenia ma właściwa wykładnia przepisu art. 7 ust. 1 ustawy. W przepisie tym użyto sformułowania: „osobie uprawnionej” do „renty z tytułu niezdolności do pracy”. Niewątpliwie prawo do renty przyznane ubezpieczonej od 1.02.1985r. skutkuje uznaniem, że ubezpieczona jest „osobą uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy” - nazwanej poprzednio, przed wejściem w życie przepisów w/w ustawy z 28.06.1996r. rentą inwalidzką. Ustalenie powyższe wyklucza zatem możliwość przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej w spornym okresie.

Rację ma oczywiście odwołująca, że renta uczniowska, którą otrzymywała od 1.02.1985r., ma zbliżony charakter do renty socjalnej. Jednakże wbrew wywodom strony odwołującej nie oznacza to, zdaniem Sądu, możliwości przyznania skarżącej prawa do renty socjalnej w spornym okresie. Renta uczniowska nadal bowiem pozostaje rentą inwalidzką, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, a to uniemożliwia przyznanie odwołującej prawa do renty socjalnej. Prawidłowo zatem ZUS stwierdził, że odwołująca po zmianie przepisów z mocy prawa, tj. art. 180 ustawy emerytalnej, od 1.01.1999r. mając uprawnienia do renty uczniowskiej (czyli inwalidzkiej) przyznane jej na podstawie art. 63 ustawy z 14.12.1982r., zachowała to prawo, jako rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw prawnych do zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej w spornym okresie i dlatego na podstawie art. 477 (14) § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonej.

O przyznanych kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej R. H. (2) przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w kwocie 110,70zł (a tym podatek VAT) Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. w zw. § 15 ust. 2 oraz w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016r., poz. 1714).

A.P.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi odwołującej.